

Høring NOU 2020:14 Ny barnelov, Høringssvar fra Kvinneaktivistene

Dato: 30.04.2021, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-nou-2020-14-ny-barnelov/id2828101/?uid=f25fc8da-a38e-42e8-933d-62b134d4109e> **Svartype:** Med merknad, Oslo, 28.04.2021

Våre innspill tar utgangspunkt i følgende standpunkt fra utvalget og dreier seg primært om endringer i terminologi:

« Utvalgets primære standpunkt er at barnelovens terminologi bør være kjønnsnøytral, og at loven ikke lenger gjør bruk av ordene «mor», «far» og «medmor» og heller ikke bruker ordene «kvinne» og «mann». Utvalget viser til at mandatet gir utvalget en anmodning om en språklig og strukturell gjennomgang som skal gi en tidsriktig barnelov. Det er, slik utvalget ser det, i takt med tiden å bygge loven rundt ord og uttrykk som alle kan kjenne seg igjen i, og som tar hensyn til at barn i dag vokser opp i svært ulike familier..... Selv om de aller fleste barn i Norge fortsatt vil vokse opp med en mor som er både biologisk og juridisk kvinne, og enten en far eller medmor, ønsker utvalget å ta høyde for at noen familier ser annerledes ut, og at språket er viktig for dem «.(NOU 2020:14, s. 120).

1. Medmors status i lovforslaget sikrer barns og kvinners rettsvern

Vi er enig i utvalgets forslag til ny lov på dette området, men vil understreke at vi ikke er enig med utvalgets intensjon om å anvende en kjønnsnøytral terminologi. Det er kvinner som føder barn, og loven må avspeile virkeligheten.

2. Om § 2.2. Vi mener lovteksten skal lyde: «Kvinna som føder barnet, er mor til barnet»

Lovforslaget usynliggjør med vilje at det er kvinner som føder barn ved bruk av betegnelsen "den", og dette strider mot kvinners diskrimineringsvern og kvinners rettigheter slik de er definert i FNs kvinnekonvensjon. Artikkel 1 i FNs kvinnekonvensjon lyder:

I denne konvensjon betyr uttrykket "diskriminering av kvinner" enhver kjønnsmessig sondring, utelukkelse eller innskrenkning som har som virkning eller formål å svekke eller utelukke anerkjennelsen, utnyttelsen eller utøvelsen av kvinners menneskerettigheter [...]

Utelukkelsen av «kvinne» anerkjenner ikke kvinner som mødre, og den juridiske tilsløringen i valget av et kjønnsnøytralt pronomen utelukker eller svekker anerkjennelsen av kvinners rettigheter. Norsk lovgivning bør i pakt med dette bestrebe seg på å bruke kjønns spesifikt og ikke kjønnsnøytralt språk i tråd med CEDAWs anbefaling fra 2017 om at Norge «includes a gender-sensitive rather than a gender-neutral approach in its legislation, policies and programs.»

· *Kjønnsnøytralt språk refererer til menn og usynliggjør kvinner*

Fordi maskuline og nøytrale former, som ordet «den», usynliggjør kvinner og skriver kategorien kvinne ut av lovverket, blir dette språkvalget misvisende og feilaktig i omtale av barnefødsel. Usynliggjøring av kvinner som gruppe har lang tradisjon og er en godt etablert hersketeknikk.

· *«Den» er ikke klarspråk og ikke et uttrykk for en konsekvent, gjennomgående språkbruk i lovforslaget*

I kapittel 9.1.4. i utredningen fra utvalget til ny barnelov understrekes intensjonen om et entydig klarspråk: «I tråd med mandatets overordnede føringer om å gjøre loven tilgjengelig bør heller ikke ordene erstattes av noe som krever mye av brukeren å forstå». Pronomenet «den» er mindre presist enn «kvinna».

Når ordet «kvinne» benyttes i §3-1, bør det også benyttes i §2.2. fordi det begge steder er knyttet spesifikt til fysiologiske funksjoner hos kvinner.

· *Hensynet til barnets beste og det biologiske prinsippet ivaretas bedre med «kvinna» enn «den»*

§1.1 forteller at det grunnleggende prinsippet i loven er barnets beste. Barnet har også rett til kunnskap om biologisk opphav, jfr. §2-7 i lovforslaget og §2-7 i bioteknologiloven. Utvalget påpeker i utredningen til lovforslaget at hensynet til biologiske prinsipper er styrende, som i kap. 9.1.3.: «Utvalget kan også slutte seg til farskapsutvalgets vurdering av hensynet til det biologiske prinsipp og forholdet til prinsippet om barnets beste». Kunnskap om biologiske forhold kommer ikke til uttrykk i ordvalget «den», slik det gjør i betegnelsen «kvinna». Derfor ivaretar "kvinna" lovens intensjon i større grad enn "den".

· *«Kvinna» samsvarer med §6 i Lov om endring av juridisk kjønn, det gjør ikke «den»*

§6 i lov om endring av juridisk kjønn gjør det klart at denne endringen likevel innebærer at man beholder de rettigheter og plikter som følger med fødselskjønnet: «Fødselskjønnet skal likevel legges til grunn dersom det er nødvendig for å etablere foreldreskap og foreldreansvar etter barneloven. En person som endrer sitt juridiske kjønn, beholder rettigheter og plikter som følge av farskap, morskap eller medmorskap». Siden rettigheter og plikter som mor, far eller medmor beholdes, blir «kvinna» et mer presist ordvalg enn «den» også i denne konteksten.

· Har utvalget vurdert ordet «hunkjønn» som substitutt for kvinne?

Tilleggsbemerkning: Betegnelser som "den" oppfattes som tingliggjøring og vekker uhyggelige assosiasjoner til dehumaniserende språkbruk vi mener bør kastes på historiens skraphaug.

3. Barnets rett til kunnskap om biologisk opphav må inkludere eggdonors identitet, jfr. bioteknologiloven §2-7

Siden barnets rett til innsikt i biologisk opphav er et viktig rettsprinsipp, bør rett til kunnskap om eggdonors (eggselgers) identitet nedfelles i barneloven. Vi foreslår dette som en tilføyelse til §2-3.

Konklusjon

Barneloven er til for barnets beste, barn har rett på å vite hvordan de kom til verden, hvem deres genetiske opphav er, hvordan barn generelt og spesielt blir til, og hvordan samfunnet i stort definerer hvem som er mor og far. At noen barn vil vokse opp med en mor som har endret juridisk kjønn til mann, bør ikke etter vår mening endre loven, da dette er ytterst få tilfeller og loven bør bruke et språk som favner flertallet.

Hva familier velger å bruke av ord i hverdagen om mor, far, medmor etc. velger selvfølgelig hver familie selv, og åpenhet og kunnskap rundt familier med annen terminologi mener vi har sin plass andre steder enn i loven. Barn har rett på å vite og kjenne til biologiske realiteter uavhengig av foreldrenes juridiske status. Vi anser ikke at barneloven er stedet for å språkvaske realiteten for familier flest i Norge.

Vi kan ikke bruke et kjønnsnøytralt språk på en høyst kjønnet virkelighet. Vi mener utvalget har gått i kjønnsnøytralitetens felle på det eneste området der det er en absolutt biologisk forskjell mellom kvinner og menn: kvinner kan føde barn, menn kan det ikke. Forslaget usynliggjør dermed kvinner og deres biologiske virkelighet som mødre, og beveger seg i feil retning.

Nye metoder å få barn på, har potensialet til å tilsløre kvinners reproduktive innsats og arbeid. Det er store penger å tjene på kvinners reproduktive evner gjennom både eggdonasjon og surrogati. Selv om surrogati ikke er lovlig i Norge, finnes det mange barn, kjøpt og betalt av nordmenn, og skapt av surrogatkvinner i utlandet. At barnets mor er kvinnen som har født, er et viktig prinsipp for at surrogatindustrien ikke skal få større fotfeste her til lands, slik at vi kan bekjempe utnyttelsen av kvinners reproduktive arbeid.

Kvinneaktivistene reagerer sterkt på forslag om å fjerne ord som kvinne og mor i lovverket for å inkludere og tekkes noen få unntak.

Det vil alltid være unntak som bekrefter regelen, også her.

I inkluderingens navn må vi ikke gå i fellen for å forringe kvinners hardt tilkjempede rettigheter og usynliggjøre halvparten av befolkningens særegne rettigheter og utfordringer. Reproduktive rettigheter er kvinnekamp og da må kvinner eksplisitt navngis.

Med vennlig hilsen,

Kvinneaktivistene Norge

v/ Natalie Roshauw og Anna Nordlund